

Inleiding
Met ingang van 1 juli 2008 worden publiekrechtelijke rechtspersonen ingeschreven in het Handelsregister. Deze rechtspersonen komen in zeer verschillende gedaantes voor. Om een zekere eenheid bij de inschrijving te bewerkstelligen moet bij enige twijfel bij de inschrijving contact op te nemen met het Team Beleid van de afdeling Strategie en Juridische Zaken.

Inschrijfplicht publiekrechtelijke rechtspersoon
Op grond van artikel 6 lid 1 sub c Hrw worden publiekrechtelijke rechtspersonen, die volgens hun statuten hun zetel in Nederland hebben, ingeschreven.

Met één uitzondering! In plaats van Staat, worden ingeschreven:

- de ministeries als bedoeld in art. 1, eerste lid, onderdeel a, van de Comptabiliteitswet 2001 en de dienstonderdelen van een ministerie die op basis van artikel 10 van de Comptabiliteitswet 2001 de begroting en de verantwoording inrichten op basis van een stelsel van baten en lasten.

Uit de Memorie van Toelichting blijkt dat er is aangesloten bij het rechtspersonenbegrip uit het Burgerlijk Wetboek, en niet bij het begrip bestuursorgaan uit de Algemene Wet Bestuursrecht. Het handelsregister schrijft immers rechtspersonen en ondernemingen in.

Het begrip publiekrechtelijke rechtspersoon wordt in art 2:1 BW nader omschreven:

- Lid 1. De Staat, de provincies, de gemeenten, de waterschappen, alsmede alle lichamen waaraan krachtens de Grondwet verordenende bevoegdheid is verleend, bezitten rechtspersoonlijkheid.
- Lid 2. Andere lichamen, waaraan een deel van de overheidstaak is opgedragen, bezitten slechts rechtspersoonlijkheid, indien dit uit het bij of krachtens de wet bepaalde volgt.'

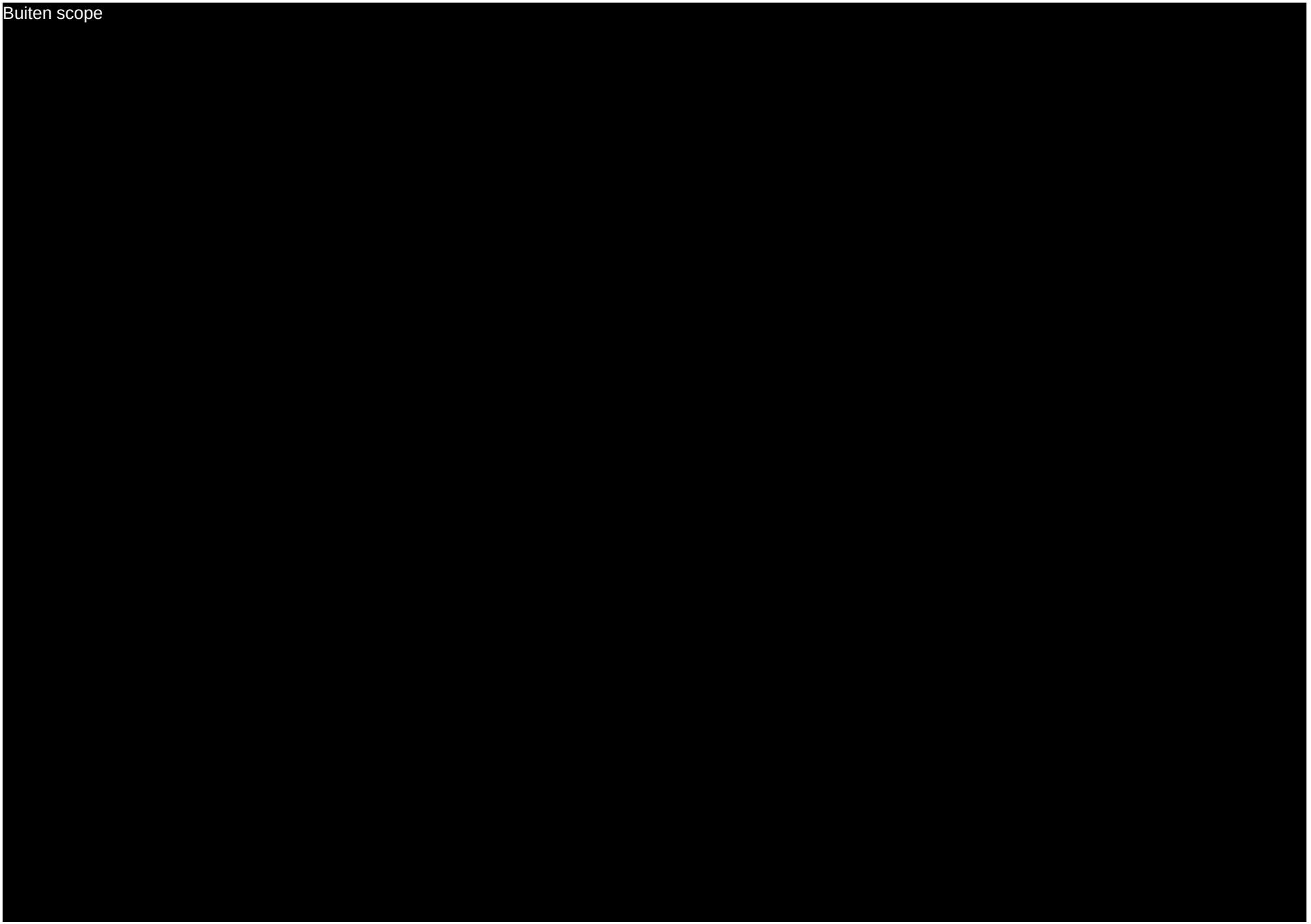
Facultatieve inschrijving van onderdelen van de Staat
Met ingang van 30 april 2021 kunnen ook bepaalde zelfstandige onderdelen van de publiekrechtelijke rechtspersoon Staat der Nederlanden zich inschrijven in het Handelsregister. Het is een facultatieve inschrijving, geen verplichting. (Inschrijving hiervan gebeurt uitsluitend centraal.)

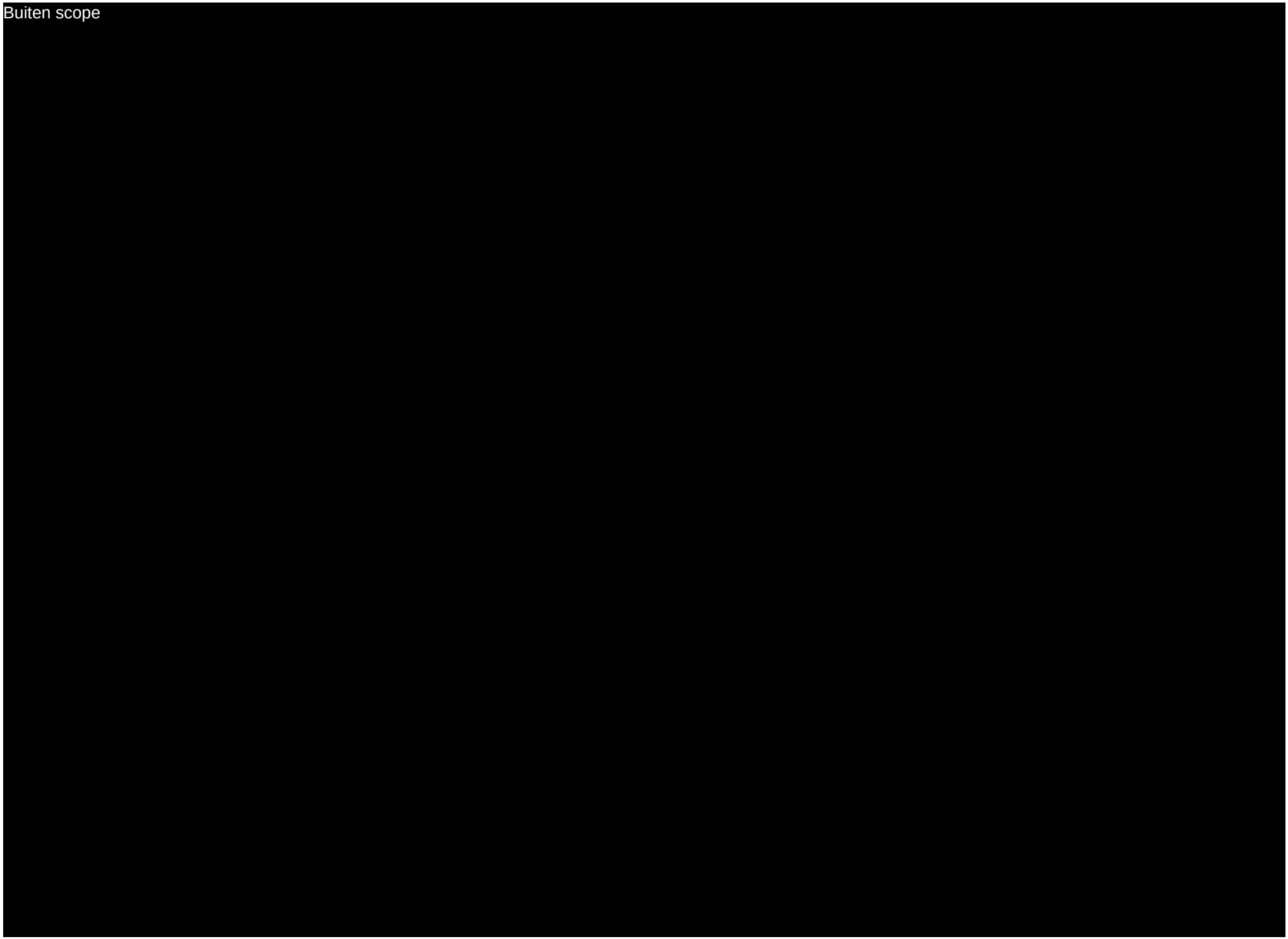
De thans in artikel 8, derde lid, van het Handelsregisterbesluit 2008 ontstane mogelijkheid tot inschrijven is bedoeld voor de Hoge Colleges van Staat, het Kabinet van de Koning en onderdelen van de rechterlijke macht, zoals de Raad voor de Rechtspraak, rechtbanken en gerechtshoven. Deze maken onderdeel uit van de publiekrechtelijke rechtspersoon de Staat, maar zijn geen ministerie of baten-lastendienst, noch kunnen zij door deze gefaciliteerd worden. Mocht in de toekomst blijken dat deze problematiek zich ook voordoet bij andere publiekrechtelijke rechtspersonen dan de Staat, dan zal worden bezien of deze bepaling verbreed dient te worden.

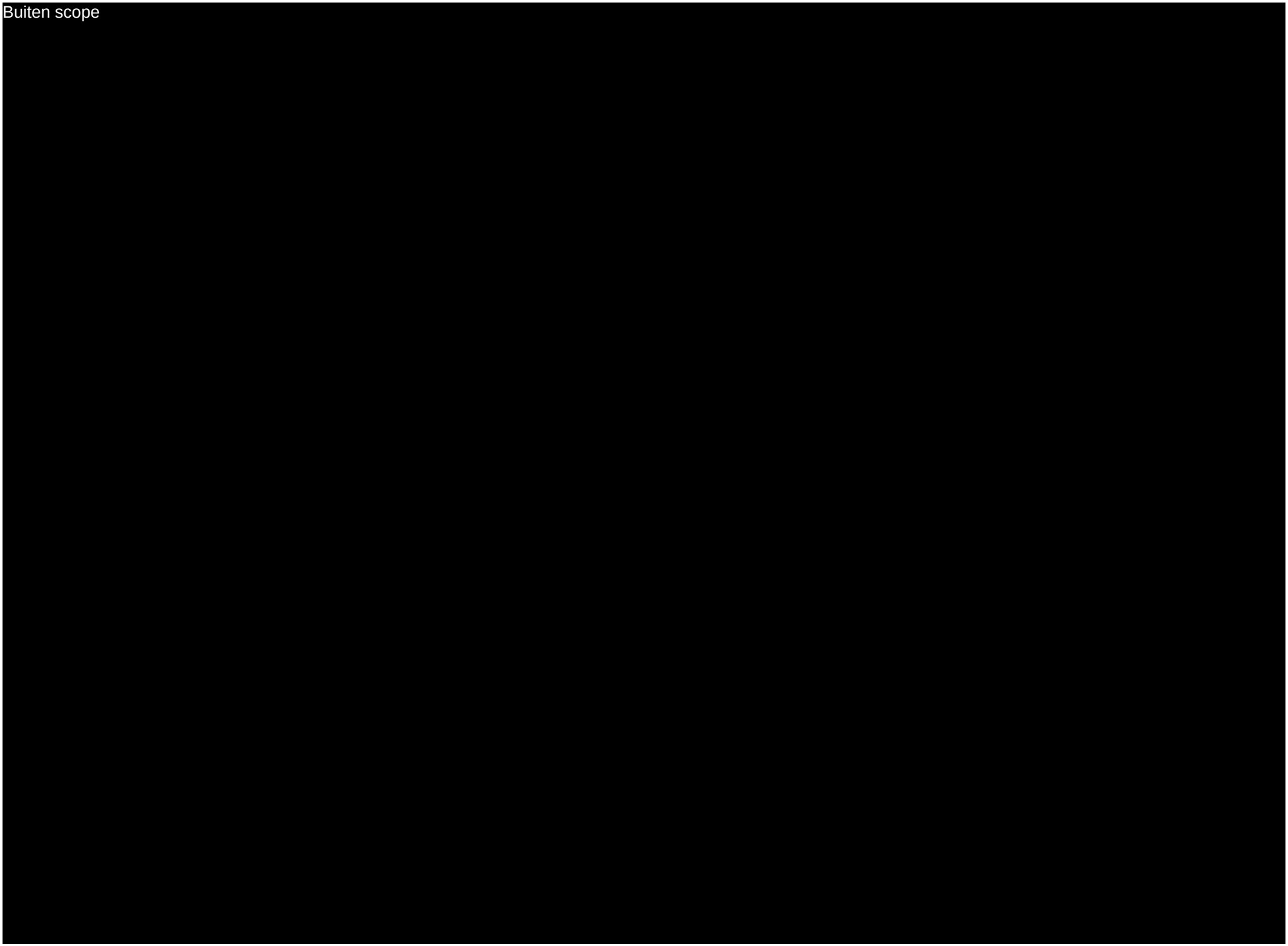
Limitatieve lijst d.d. 1 juni 2021 Onderdelen van de Staat der Nederlanden die ingeschreven mogen worden
1e kamer 2e kamer Raad van State Nationale Ombudsman

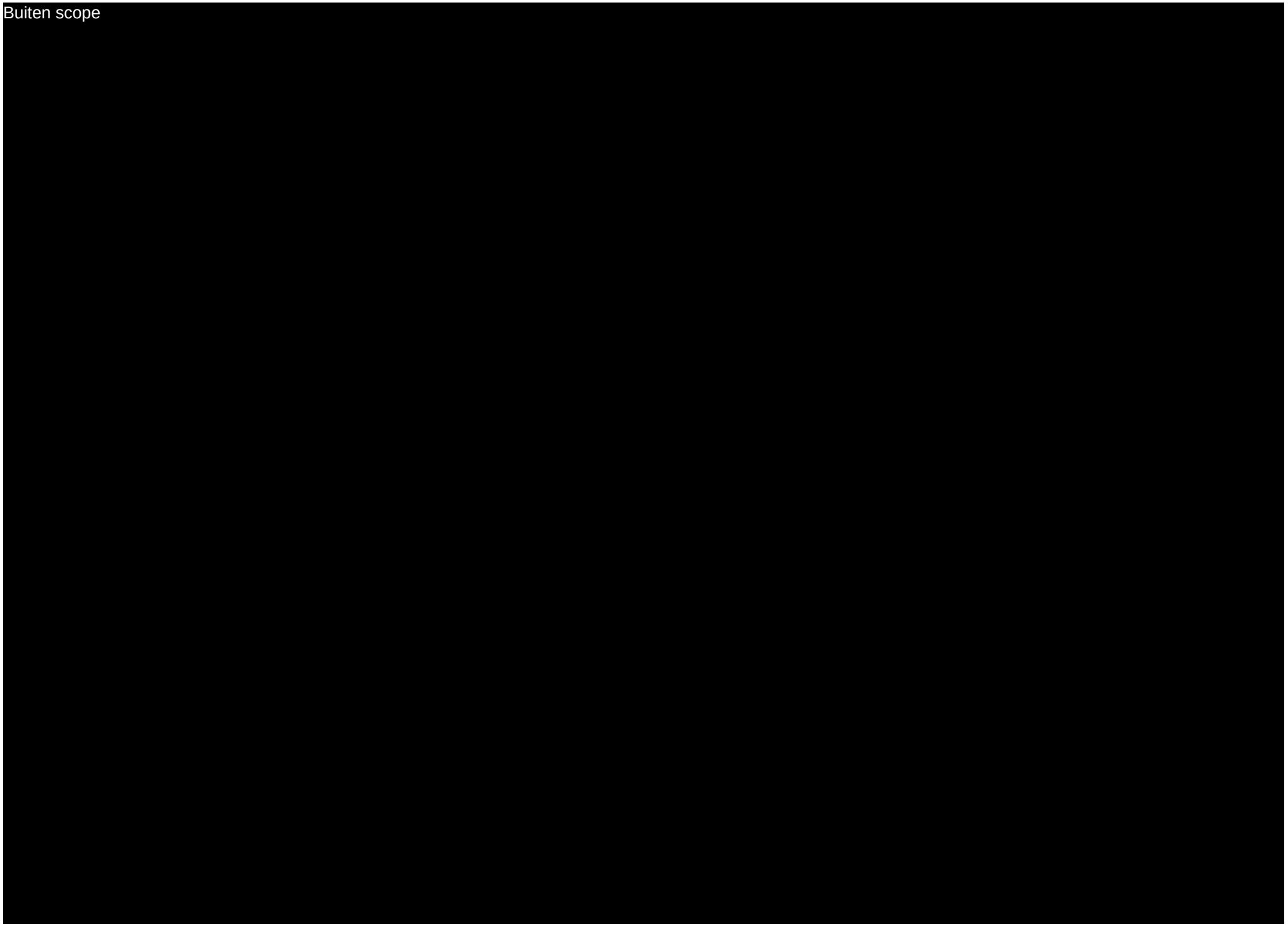
Algemene Rekenkamer
Kabinet van de Koning
Kanselarij der Nederlandse Orden
Hoge Raad der Nederlanden
Dienst Koninklijk Huis
De Raad voor de rechtspraak
Landelijk Dienstencentrum voor de Rechtspraak (LDCR)
IVO Rechtspraak
Studiecentrum rechtspleging
College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb)
Centrale Raad van Beroep
Gerechtshof Amsterdam
Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden
Gerechtshof Den Haag
Gerechtshof 's-Hertogenbosch
Rechtbank Amsterdam
Rechtbank Den Haag
Rechtbank Gelderland
Rechtbank Limburg
Rechtbank Midden-Nederland
Rechtbank Noord-Holland
Rechtbank Noord-Nederland
Rechtbank Oost-Brabant
Rechtbank Overijssel
Rechtbank Rotterdam
Rechtbank Zeeland-West-Brabant

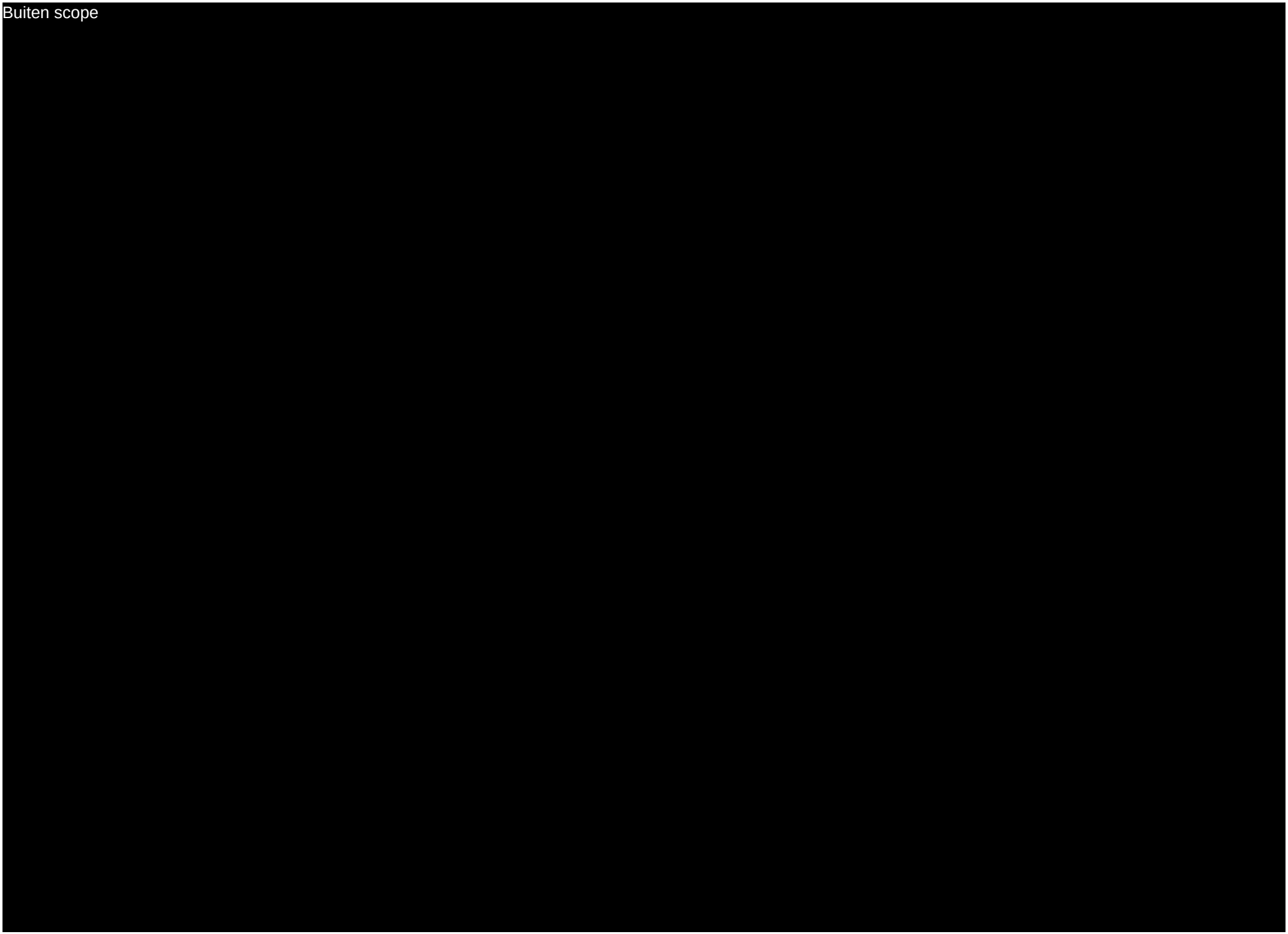
Buiten scope

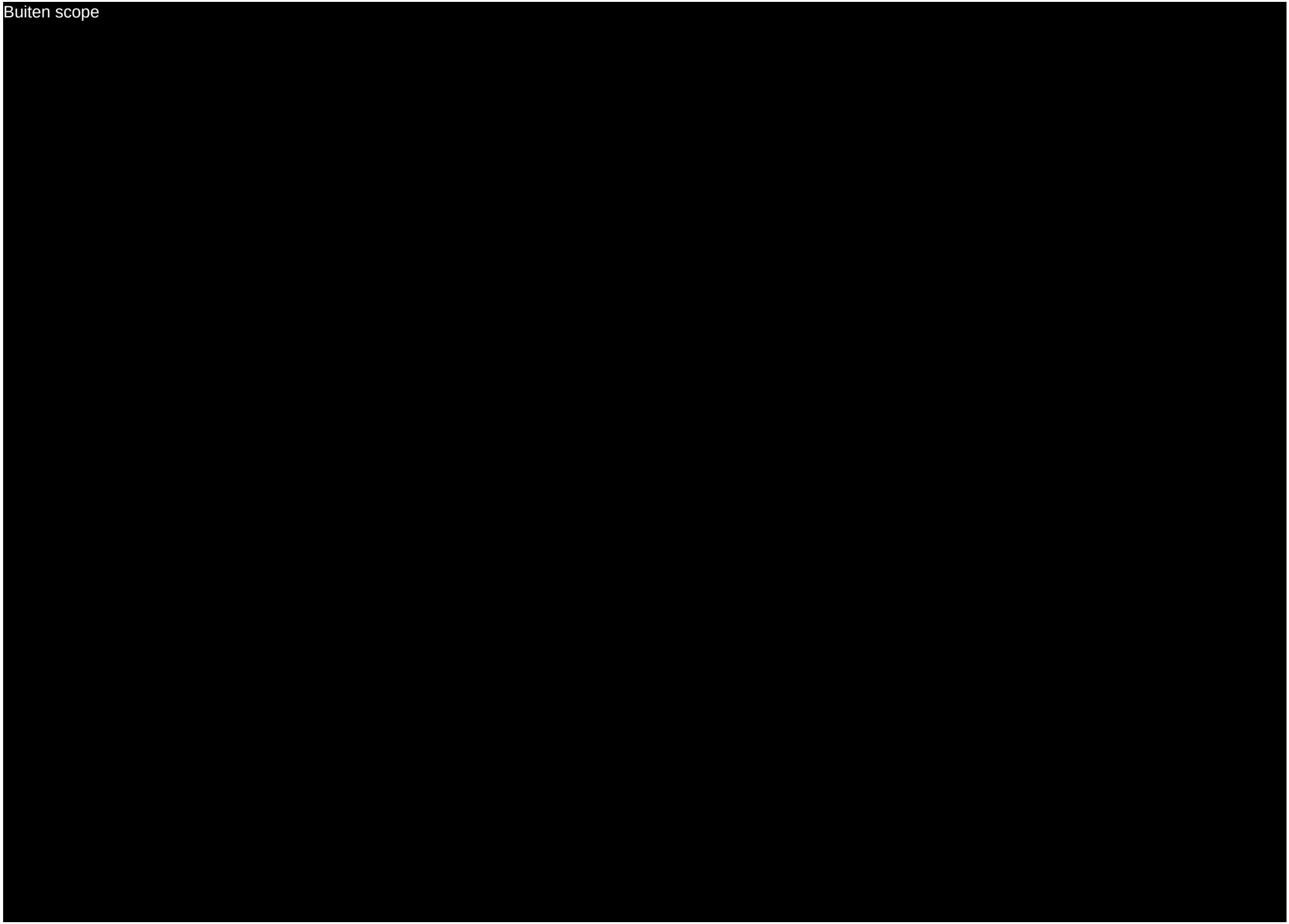

Buiten scope

Buiten scope

Buiten scope

Buiten scope

Buiten scope

Buiten scope

Iedere bestuurder van een publiekrechtelijke rechtspersoon is bevoegd en verplicht tot het doen van opgave (zie artikel 18 lid 1 Handelsregisterwet en artikel 6 Handelsregisterbesluit).

Opgavebevoegdheid
De opgave kan ook worden gedaan door een persoon die hiervoor een mandaat of een volmacht heeft gekregen van de

daartoe bevoegde persoon. In beginsel moet de gemandateerde bevoegdheid altijd terug te herleiden zijn tot een bevoegdheid die door de wetgever is gegeven. Vaak is ook sprake van het onder mandateren van een bevoegdheid. De verklaring van degene die opgave doet dat hij hiertoe de bevoegdheid heeft, is voldoende. Bij twijfel dient vanzelfsprekend wel te worden doorgevraagd. Bij gemeenten ligt het voor de hand dat de Gemeentesecretaris bevoegd is tot het doen van opgave.

Accountmanagers voor mutaties
Het is na de eerste inschrijving verstandig om bij grotere publiekrechtelijke rechtspersonen, net als bij grote bv´s en nv´s, te werken met accountmanagers. Indien deze daarvoor een bevoegdheid krijgen van de bevoegde persoon, kunnen zij wijzigingen in de registratie opgeven.

Onderzoek ´bestaan´ publiekrechtelijke rechtspersoon
Ter controle van het bestaan van de publiekrechtelijke rechtspersoon moet worden gekeken of de opgegeven organisatie voor komt in één van de hierboven genoemde categorieën en bijbehorende bijlagen. Veel van deze rechtspersonen zijn ingesteld bij wet, maar ook kunnen er uiteindelijk statuten zijn opgemaakt waarin een nadere regeling is opgenomen.

Indien de organisatie niet voor komt in deze lijst dient in overleg met het Team Beleid van de afdeling Strategie en Juridische Zaken te worden nagegaan of er desondanks sprake is van een publiekrechtelijke rechtspersoon.

In te schrijven gegevens plus mogelijke controles
De gegevens die worden opgenomen over een publiekrechtelijke rechtspersoon zijn opgenomen in de Handelsregisterwet en het Handelsregisterbesluit. Onder andere de volgende gegevens worden ingeschreven:

- **Nummer**
  Net als andere rechtspersonen, krijgt de publiekrechtelijke rechtspersoon een KVK-nummer en een RSIN.
- **Naam** en **rechtsvorm**
  Controleer voor de juiste spelling van de naam en de juiste rechtsvorm zo veel mogelijk de wettelijke regeling waarbij de publiekrechtelijke rechtspersoon tot stand is gekomen en met name, indien aanwezig, de statuten.
  * Bij een zelfstandige onderdeel onderdeel van de staat ook de naam van het onderdeel opnemen.
- Geen statuten/ statutaire zetel
  Over een publiekrechtelijke rechtspersoon worden anders, dan bij een privaatrechtelijke rechtspersoon geen statuten en statutaire zetel opgenomen.
- Geen datum aanvang
  Er wordt alleen een datum beëindiging van de rechtspersoon opgenomen en geen datum aanvang.
- Geen bestuurders, commissarissen (uitzondering: publiekrechtelijke rechtspersoon met onderneming, zie hieronder)
  Over een publiekrechtelijke rechtspersoon zonder onderneming worden geen bestuurders of commissarissen opgenomen.
- Verleende **volmachten** tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen
  Wel worden de door de wetgever zogenoemde 'volmachten tot het verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen opgenomen. De houder van deze volmacht kan privaatrechtelijke rechtshandelingen verrichten, zoals het beschikken over banktegoeden, het huren van een pand, of het aanschaffen van een vervoersmiddel. Deze privaatrechtelijke volmachten kunnen onderdeel uitmaken van een ruimere regeling waarbij ook bepaalde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn gemandateerd.

  Bijvoorbeeld. De Raad van Bestuur (RvB) van KVK is wettelijk bevoegd om KVK in en buiten rechte te vertegenwoordigen in publiekrechtelijke en privaatrechtelijke aangelegenheden. Als de RvB een functionaris van KVK de bevoegdheid heeft gegeven om bij KVK bijvoorbeeld 'beheerhandelingen' te verrichten (afhandelen dagelijkse zaken). Dan impliceert dat het toekennen van zowel de bevoegdheid tot het verrichten van publiekrechtelijke handelingen (bijv. het tekenen van uittreksels), als privaatrechtelijke handelingen (bijvoorbeeld het doen van een betaling). Deze volmacht moet dus openbaar worden gemaakt.
  De wetgever heeft bepaald dat over een gevolmachtigde ter **keuze** van de rechtspersoon 'de naam van de gevolmachtigde' OF de functie wordt opgenomen EN de inhoud van de volmacht. Als een naam wordt opgegeven kan wel de titel daarbij vermeld worden (bijvoorbeeld, H. Janssen met titel: Lid van Raad van Bestuur).

Op het eerste gezicht, lijkt de rechtszekerheid het meeste gediend met de opname van de naam, aangezien dan achteraf nagegaan kan worden wie de overeenkomst nu heeft getekend. Toch heeft de wetgever hier een keuze gegeven. De reden van de wetgever is dat bij opname van de functie niet iedere keer opgave hoeft te worden gedaan wanneer een andere persoon de functie gaat vervullen.
De wetgever heeft de opname van deze volmachten in artikel 16a Handelsregisterwet 2007 ´verplicht´ gesteld, anders dan bij bijvoorbeeld een bv, waar een volmacht 'kan' worden opgegeven. Omdat het onzinnig is om ook volmachten op te nemen waar slechts hele kleine zaken worden geregeld, zal de praktijk uit moeten wijzen hoe deze regeling gaat werken. Zo kan het niet de bedoeling zijn van de wetgever om bijvoorbeeld een volmacht tot het eenmalig aanschaffen van gebak voor de verjaardag van de teamleider in te schrijven.

- **Onderneming**
  Het is mogelijk dat een publiekrechtelijke rechtspersoon een onderneming drijft. Om dit te beoordelen moet de definitie in artikel 2 Handelsregisterbesluit 2008 en de Beleidsregel inzake het ondernemingsbegrip worden gebruikt. Hoofdregel is dat het bestaan van een onderneming niet te snel mag worden aangenomen. De meeste, zo niet alle activiteiten van de rechtspersoon zullen namelijk niet worden uitgeoefend met het oogmerk tot het behalen van materieel voordeel.
- **Bestuurders/ leden toezichthoudend orgaan**
  In geval van een onderneming worden ook namen van de bestuurders en leden van het toezichthoudend orgaan ingeschreven, inclusief hun bevoegdheid. Per publiekrechtelijke rechtspersoon zal in de wet moeten worden gekeken welk orgaan beschouwd kan worden als besturend orgaan en welk orgaan toezichthoudend is. In het geval van de Gemeente is het College van B & W het besturende orgaan en de Gemeenteraad het toezichthoudende orgaan.
- **Vestiging**
  Ook bij een publiekrechtelijke rechtspersoon worden de vestigingen ingeschreven. Dit kunnen er vele zijn.
  Ten aanzien van de vraag wat een vestiging is, gelden dezelfde criteria als voor andere rechtsvormen. Artikel 1 Handelsregisterwet geeft de definitie en is daarom leidend. De definitie luidt: ´een gebouw of complex van gebouwen waar duurzame uitoefening van de activiteiten van een onderneming of rechtspersoon plaatsvindt´. In de Memorie van Toelichting bij de Handelsregisterwet 2007 is nog vermeld dat er voor is gekozen om de al bestaande uitleg van het begrip vestiging in de wet op te nemen en dus aan te sluiten bij de bestaande uitvoeringspraktijk.
  Het is niet noodzakelijk dat er personen werkzaam zijn op de vestiging. Ook een grote loods kan worden aangemerkt als vestiging. Een schuur daarentegen weer niet.

In theorie is het mogelijk dat er geen vestiging is bij een rechtspersoon zonder onderneming. In de meeste gevallen zal er wel vrijwel altijd een vestiging zijn.
Aan iedere vestiging wordt een vestigingsnummer toegekend.

- **Van iedere vestiging moet ook de naam worden opgegeven.**
  Bij iedere vestiging moet altijd een naam worden opgenomen. Dit kan de naam van de rechtspersoon of de handelsnaam van de onderneming zijn, maar ook een andere naam is mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan de vestiging van de Gemeente waar een brandweerkazerne is gevestigd. Hier kan de Gemeente besluiten om de naam ´Brandweerkazerne´ op te geven.
- **Hoofdvestiging/ nevenvestiging**
  Net als een nv of een bv, heeft een publiekrechtelijke rechtspersoon minimaal, maar ook ten hoogste één hoofdvestiging. Indien bijvoorbeeld binnen een gemeente een scholengemeenschap, een sportcomplex, een afvaldienst en een theatercomplex bestaan, hebben deze gezamenlijk slechts één hoofdvestiging. In artikel 1 onder k is bepaald dat de onderneming of rechtspersoon zelf bepaalt wat de hoofdvestiging is. Bij Gemeenten zal dit naar verwachting in de regel het stadhuis zijn.
  Alle andere vestigingen zijn nevenvestigingen. Er kunnen dus niet meerdere hoofdvestigingen zijn.
- **Adres vestiging**
  Van iedere vestiging moet een post- en bezoekadres worden opgegeven. Wat een bezoekadres is, is gedefinieerd in de Wet Gemeentelijke Basis Administraties.
- **Postadres rechtspersoon**
  Van iedere rechtspersoon wordt ook een postadres opgenomen. Dit adres hoeft niet te zijn gerelateerd aan één van de vestigingen.
- **Activiteit/ activiteiten**
  Op het niveau van de rechtspersoon wordt een korte aanduiding van de uitgeoefende activiteit of activiteiten (indien het er meerdere zijn) opgenomen. De datum waarop de niet commerciële activiteiten zijn aangevangen wordt niet opgenomen. De datum waarop deze worden beëindigd wel.
  Op het niveau van een vestiging wordt ook een korte aanduiding van de op die vestiging uitgeoefende activiteit of activiteiten opgenomen (art. 35 Hrb).De activiteiten worden gecodeerd met behulp van de bestaande coderingssystematiek.
  Jaarstukken Er is geen verplichting (en dus mogelijkheid) tot het deponeren van jaarstukken. Indeling rechtsvormen

Een openbare rechtspersoon opgericht o.g.v. artikel 47 Wet op het primair onderwijs is een rechtspersoon met wettelijke taak.

Beëindiging van de publiekrechtelijke rechtspersoon
De bepalingen uit Boek 2 BW voor ontbinding van rechtspersonen gelden niet voor de publiekrechtelijke rechtspersonen.

In een aantal gevallen is de beëindiging in de wet geregeld (zie bijv. bij de Waterschappen) en anders moet een besluit genomen worden op basis van het instellingsbesluit. Wat is er bijvoorbeeld gedaan met de baten? (Met baten mag je helemaal de beëindiging niet registreren.)
Eerst moet het besluit genomen zijn, dan pas kan er opgave aan het Handelsregister worden gedaan.
(Formulier 17a is niet geschikt voor de opgave, beter is formulier 18 te gebruiken.)

Overzicht inhoudelijke wijzigingen en toevoegingen

Datum	Onderwerp	Korte omschrijving	Bron